

4' ROMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI PELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indúlt BÉTSBŐL Szombaton 21. Juniusban. 1788.

Hadi — (magam se tudom mitsodák)

A má nevezetes Obestlájdinánt Turati alatt Erdélyben a' Veres-toronynál lévő Sergeink; kik már Titesdig az ellenség' földjére bé-mentenek vala; a' múlt héten minden ellenséges ellent-állás-nélkül (nem tudjuk mi'soda okból) Kinéénig megint magokat visszahúzták; és a' mondatik, hogy az Orosz gyalog, és a' Szávoja lovas Sergeknék némely részek parantsólatot vett volna, hogy magokat Brásó-felé mozdítsák. — Az ilyen tudósítá-
sok némelyekben a' minden órán lejendő

Bivánt békeféségnek reménységet; a' honnan edgy néhány levelekből nem lehet nevettség nélkül olvasnunk azon Politikusoknak békeféséges frigy-kötéfeiket, kik azt állítják, hogy Austria egész Servia, a' Muszka pedig Bessarabiát önként meg-nyerné a' Törököktől, sőt az utolsó Kriniának bírásában is meg-erősítették, ezen 2. hónap alatt véget érő munkában vett békeféség által. — Mihelyt a' háború elkezdődik, a' békeféség leg-ottan munkába szokott vétetődői; de ha a' kívánt békeféség oly közel volna, a' Tseh országban lévő némely Sergek nem indulnának a' Táborhoz, a' leg-nagyobb ágyu golyóifokat a' Béts-Vára' sántzából (mellyeket ezen órában is szüntelen raknak szekerekre) nem mozgatnák-ki, és nagy költséggel nem költöztetnék azért-le, hogy megint nagy költséggel légyen mit felköltöztetni s. t. — Ezerek a' meg-nem szünt hadi-készületek, ezeknek meg-szűnések szülhetik igazán a' békeféségnek bizonyos reménységet. — Hogy a' határ-széleken lévő Sergek edgyik helyből a' másikba mozdulnak, most visszsa jönnek; majd bejebb mennek; hogy a' magunktól készült hidak el-romatnak, 's másutt mások készíttetnek, hogy mi a' viced által akartunk menni, 's nem mentünk — békeféségé e' már? — az ellenségtől való félelemé e' már? a' mint némelleyek prédikálják — koránt-sem. Egy olyan háborúnak békeféség punktumait, melynek költsége már 60 milliom felé jár, nem a' boros kantsót emelgető Politikusokra bízták. — Mi most a' mi E. Olvasóinknak igen kevés fontos hírrel hedveskedhetünk; mert a' inket mi bizonytalan emberektől különös tudósításokból vettünk és a' Bétsi Publikum' Izájában forganak

bizonytalanok, rész-szerént nagyobbak, hogy sem az első hallásra közönséges Levelekbe jöhesse; de fogadjuk — hogy rövid idő alatt mást hallunk. — A' Khotzimi Erőtség a' Hertzeg Kóburg Táborától máig-is bé-van rekesztve, sőt már most Lengyel ország felől-is, a' velünk edgyesített Muszka Sergektől, bé-zárattatott — ugy annyira, hogy honnan oda eleséget többé bé-nem vihetnek; annál is inkább, mivel mennél jobban igyekeznek ezen az éhelhalás körül járó Khotzimiak, annál figyelmetesebbek a' mi Húzfáraink minden oda vivendő dolgokat el-fogni — a' honnan a' m. h. 27-dikén a' Tsászfár Húzfár Sergebéliek 12 Török búzával és 6 árpa-kásával meg-terheltetett szekereket el-fogtanak, és a' mit magok el-nem hozhattanak a' Dnizster vizének ajándékozták. 64. Ökröt, 37. paripát, 4 tevét, 7 szamarat el-vevének töltek. — Azt olvasuk némely Zemlini Levelekből, hogy a' m. h. 27-dikétől fogva a' F. Tsászfár Láscival edgyütt odavan valshová, és nem minden ember tudja hól járnak, Horvát-országban-é, avagy a' Bánátban? mert előbb az a' hirt vala, hogy a' Nagy Vezér Horvát-ország-felé szándékoznék, az után pedig az, hogy a' Bánátba kívánna bé-rontani. Már most ezen Nagy Vezér meg-érkezett; de egész erejét edgyütt meg-nem tartotta, hanem 10 — 20 — 30 és kevesebb ezereknél széllyel osztotta; a' honnan tellyes igyekezetének azt nézik lenni; hogy a' nagy Tsatát el-kerülje leg-alább addig, míg még egy-néhány ezerekből álló segittsége meg-nem érkezik. Mondják, hogy meg-érkezésével leg ottan 4 követet fejer Zászlóval és edgy petsétes levéllel küldött lévén ő Felségéhez; kiket a' F. Tsászfár illendő

mézfzeségre magához botosátván, válaszólt vóina
 néki; de tovább a' levél' értelme feől semmit sem
 tudunk. — A' Dubitzánál vólt tsatában Apr. 23-
 dikán meg-sebesítetett Ts. K. Generálmáior *Kuhn*
 Ur ezen hónapnak 7-dikén bizonyoson meg-halálo-
 zott Zagrabiában; ugyan ekkor meg-sebesítetett Ge-
 nerálmáior *Slaun* Ur pedig meg-gyógyult és a' Tá-
 borhoz visszafizta is ment. — Némely újság olvasók-
 nak nehezen esik, hogy már mi 200 ezerral Konstan-
 tinápoly-felé nem járunk; de az ilyenek nem gon-
 dollyák-meg azt, hogy olyan Pogánnyal van ü-
 gyünk, ki a' hová bé-üthet mindent el-éget, rabol
 és pusztit; még eddig pedig a' széleken lévő bölts
 Kordon miatt csak edgy tyúkját se vitte-el a' Tör-
 rök edgy F. Tsászári jobbagynak-is; meg-vállik egy
 hé alatt mit hallunk; mert már-is azt erőstik né-
 mellyek, hogy Horvát-országba edgy 60 házokból
 álló *Majdan* nevü falunkba bé-ütvén a' Törökök,
 a' Férfiakat mind le-vágták, a' házokat meg-gyúj-
 ták, a' gyermekeket és aszfzonyokat pedig magokkal
 mind el-vitték. — A' Hadi Tanács széktől kezünk-
 hez jött tudósítások csak ezek: (***) Hogy t. i. a'
 Tóth országi széleken lévő Törökök ezen h. 6-di-
 kán bé-kivánnak vala ütni; de ezt Felmarfallájdinánt
Mitrovszki Ur elein észre-vévén, olly okoson ver-
 te őket visszafizta, hogy a' mi Népünk közzül csak
 egy ember esett-el. — A' Felmarfallájdinánt *Gróf*
Vartensleben Ur tudósítása-szerént az itt lévő sza-
 bad Seregbéliek meg-nem szünnék máig-is a' Törökök-
 nek nagy károkat okozni. Ezen h. 4-dikén a' Fracsári
 Törököktől 10 darab ökröt, 150 juhát, — 6-di-
 kán pedig a' Szeméndriai Törököktől 33. ökröt min-
 den alkú nélkül el-hajtának. — A' V.

Fő Vezére Hertzog Kóburg által pedig arról tudósítatunk ezen h. 7-dikén, hogy Orosz Császári Vezér Gróf Szoltikov kérésére hajó és hid csinálók küldtettenek ezen Tábortól Lengyel-országba Kulátsig, hogy ezen Orosz Vezér az alatta lévő Népet a Dnizter vizén által költetethesse. (**). — Fő-igazgató hadi Vezér Laudon Ur a maga jószágából bé-jöven már 3 napoktól fogva Bétsben mulatozik, és a Publikum máig is olyan hiszében vagyon, hogy a Táborhoz fogna menni, és azt beszélik, hogy eddig is minden elkezdett nagyobb hadi munkákban részes volna. — Bétsben nagyon foly a híre, hogy edgy Muszka Vezér Bender körül mint egy 12 ezer Törököt meg-mosdatván halotti köntösbe öltetett volna; de minthogy még a Pétersburgi hírságok erről nem szóllottak azokat várjuk — A mi Táborunknál a hadi gyakorlatoknak modja mind a gyalogoknál, mind a lovasoknál meg-változott. A Lovasok ez után nem forban öfzve-szorúlva, hanem el-fzéledve sebes nyargalva mennek az ellenség közé törökösön, és mint a káposzta főt úgy fogják a Török főt appritani. — Pofonyból azt írják, hogy itt a napokban 10 nagy hajók, minden-felé hadi-készületekkel, és sok más hajók lifzettel menének-le a Danán — ezek mind a közel lévő békeféség' tzegeirei. A múlt Szombatom 4 nagy dohánnyal meg-rakatott hajók érkeztenek-meg Pofonyba, mellyek a Törököktől vétettenek-el, és minden órán ezeket Bétsbe várjuk, hól a dohányt le-rakván róllok, a hajókat megint vízfzra-mennek, hadi-készületekkel. — A Nagy Vezérnek meg-érkezése után sokkal vesztebb bátorosággal vagynak a Törökök mint annak előtte; —

már most minden-felől bé-ütéseket kívánnak tenni; de a' melly nékik, a' miéinknek szemes vigyázások miatt, ritkán szerentsés. A' Nagy Vezér Táborából *Pofarovátzba* érkezett 10 ezer Törökök által az ottan lévő Keresztény Török - jöbbágyok mind öszve aprítottak; mivel a' miéinkel tartott barátságot észre-vették vala. —

A Likáner határ-széllben *Otsigriánál*, *Pakap* hoz nem messze *Káplár Stafszits* keze alatt 60. legényekből álló őrizetünkre, Május' 23-dikan jó reggel 600 törökök olyan czéllal ütöttek ra, hogy azon kevés Népet egy summába fel-falják. *Káplár Stafszits* az ő rélz-szerént *Likáner* Seregbéli, rélz-szerént török jöbbágy *Oláhokból* álló katonait, a' törökök' kegyetlenségére, a' magok nemzetek' s életek' ditséretére, és az Uralkodóhoz tartozó huségekre emlékeztetvén; ez által azoknak olyan bátorságot vert szivekbe, hogy mindnyájon el-tökéltették magokban, inkább meg-halni mint magokat meg-adni: e' szerént azon kitsin sántzban, mellyben állottanak, mondhatatlan vitézséggel óltalmazták magokat olyan nagy számu ellenség ellen közel 6. óra alatt; de ekkor a' töltések el-fogyván, mikor utolsó töltés volna fegyvereikben és látják hogy annak ki-lövése után vége volna életeknek, érkezett szerentséjekre Kapitány *Oreskovits Dániel* 2. Kompániával segítségre, kikkel edgyesülvén, a' törököket meg-szantatván, az Unna vizén által kergették. A' vitéz *Káplár Stafszits* olyan jól rendelte legényeit, hogy azok közül csak 8 esett-el, 6 pedig sebet kapott, maga-is *Káplár* kapott két sebet, de a' szerentse hasonló vitéz tselekedetekre meg-akarván őtet tartani, sebei nem halálofok. A'

Törökök közül 50-en maradtak a' tsata helyén halva, az el-vitteken kívül: kiknek fejeit a' mi győzedelmeseink-is, a' Törökök példája szerént, a' sántz fokára sorba karóba rakták, itten el-esett a' törököket vezérlő Basa Csiámbég Hómér Aga-is; kinek felesége, hogy avagy-tsak halva kaphassa-meg a' férjét, ígért annak holt testéért 5 zatskó pénzt, az az 2500 forintokat, mellyért a' mi katonáink jó szível által adták azt, a' mi már edgy pipa dohányt sem ér vala. —

Edgyik ez előtti ujság levélben le-irtuk vala a' Volkáni kapun kívül esett véres tsatát, melyhez egy az után kapott tudósításból hozzá térfszük azt, hogy az ottan bátor vitézségekről dicséretet érdemelt Tiszt Urak között vala, a' Toskána Húzfár Seregbeli Kapitány Radványi Ur-is: (kinek a' közelebb múlt Pruszszus háboruban ő Felsége dicséretes vitézi maga vífeletéért tellyes meg-nyugovásának jeléül 100 aranyat ajándékozott vala) ezen Kapitány Ur Május' 10-dikén, midőn a' mi gyalog és lovas katonáink, a' felesébb számu törökség előtt hátrálni kezdenének; maga tzugjával az ellenségnek közepébe bé-vágtatott, és ott tulajdon fegyverével a' Törököket vezérlő Emirt el-ajtette: kinek esete a' miéinknek egy jel vala a' győzedelemre, a' Törökök pedig látván Vezérjeknek esetét, mindnyájon az Emir nevét kezdék kiáltani, és megfutamodának.

Egy valóságos Tudósítás. Minek-előtte még a' Nagy Vezér el-nem érkezett volna; történik, hogy a' Belgrádi öreg Basának (nem igaz, hogy Hivatalát el-vesztette volna) el-fogják 3 tselédjít a' mi Szabad-seregbeli katonáink; és egyenesen a'

Tsá.

Tsászárhoz viszik. Meg-tudván ő Felsége, hogy a' Bafa maga tselédjei viszfza-kuldi Belgrádba a' Pafsának ezen izenettel: Imé én meg-tudván, hogy ezek a' kigyelmed tselédjei viszfza küldöttem; bár kigyelmetek-is így tselekednének, ne vennék egybe fejét az el-fogott rabnak, hanem azt illendő fogságban tartanák, és tserébe adnák viszfza. Eüre a' Bafa, el-veszetnek gondolt tselédjein meg-örvendvén; így felelt ő Felségének: „ Ne gondolja Felséged, hogy mi a' Rabokat egybe meg-öljük; mert a' kiket még eddig el-fogtunk-is betsületes fogságban tartjuk; hogy pedig viszfza tserélhefsük, azt nem tselekedhetem a' Nagy Vezérnek hire nélkül. Nem hogy az elevenen el-fogottaknak, de a' tsata Piatzon vonagló sebesekek-is fejeket venni nálunk tilalmas, tsak a' meg-hóltaknak vészük fejeket.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

R. Komárom 8. Juny — Minden-felől itják; hogy a' Buzának árra alább szállott; tsak mi nem tapasztaljuk annak óltsódását. Itt a' Buzának Pofonyi mérője. 4 for. 15 kr. a' Zabnak 1 for. 30 kr. — Minden érzékeny és jó szivü ember örömmel halja nálunk ezen drágaságban, hogy Gróf Károlyi Ur ő Excellentiája itt a' Tsaló-közben Megyeri Uradalmában a' maga Jóbbágyainak a' Buzát 2 for. és 20 krajtzárjával adattya. — Bártsak az ilyen nemes példának ezen drágaságban sok követői vólnának! — Még azok-is, a' kik részt nem vésznek az ilyen kegyefségben 1000 áldást kívánnának az ilyen földes Urnak fejére.